

INFORMATIONSKLASS: INTERN/KÄNSLIG

Sekretess

Sekretess enligt 18 kap 8 §
offentlighets-
och sekretesslagen (2009:400)
2025-02-21
Försäkringskassan

Sekretess

Sekretess enligt 18 kap 13 §
offentlighets-
och sekretesslagen (2009:400)
2025-02-21
Försäkringskassan

Internrevisionsrapport

Sjukersättning

2024:3

Internrevisionsrapport – Sjukersättning

Internrevisionen har i enlighet med beslutad internrevisionsplan 2024–2026 granskat förvaltningen av socialförsäkringsförmånen sjukersättning. Granskningen har genomförts i enlighet med god internrevisionssed och de professionella standarder som gäller för internrevision.

Internrevisionschefen har beslutat om internrevisionsrapporten. Internrevisor Jan Holm har kvalitetssäkrat granskningen. Styrelsen har beslutat om verksamhetens åtgärder med anledning av internrevisionens rekommendationer, vilket framgår i ett separat dokument.

Cristopher Grahl
InternrevisionschefJan Holm
Internrevisor

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte.....	5
1.3 Metod och omfattning.....	5
1.4 Granskningskriterier	5
2 Resultat	7
2.1 Analys och bedömning	7
2.1.1 Tillämpar myndigheten Försäkringskassans produktionssystem i förvaltningen av sjukersättningen?	7
2.1.2 Har Försäkringskassan en ändamålsenlig intern miljö inom förvaltningen av sjukersättning?	8
2.1.3 Har Försäkringskassan en ändamålsenlig hantering av risker inom förvaltningen av sjukersättning?	9
2.1.4 Har Försäkringskassan en ändamålsenlig uppföljning av förvaltningen av sjukersättning?	10
2.2 Uppföljning av arbetsförmåga	11
2.3 [REDACTED]	11
3 Övriga observationer	13

Sammanfattning

Vi har under oktober–december genomfört en granskning av förvaltningen av sjukersättning. Granskningen har syftat till att bedöma om verksamheten efterlever myndighetens beslutade interna styrning och kontroll i hanteringen av förmånen sjukersättning och om den har avsedd effekt.

Vi bedömer att den interna styrningen och kontrollen inom den verksamhet som vi har granskat kan förbättras och därmed inte fullt ut säkerställer att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår sina mål och uppfyller verksamhetskraven i myndighetsförordningen.

I allt väsentligt följer ansvarig avdelning de gällande riktlinjerna för förvaltningen av sjukersättning. Förvaltningen har en etablerad produktionsprocess, med stöd i handläggningen genom systemstöd, vägledningar, process och processkalkyler. I förvaltningen finns även etablerade kvalitetsforum och verktyg, samt kompetensförsörjningsinsatser, för att med rimlig säkerhet fatta beslut i sjukersättningsärenden som följer gällande rätt.

Vi noterar dock några förbättringsområden, samt två iakttagelser där vi bedömer att mer brådskande åtgärder behöver ske för att hantera myndighetens riskexponering. Vi listar våra väsentliga iakttagelser och rekommendationer under rubriken nedan.

Utöver iakttagelserna vill vi även lyfta fram att Avdelningen för Funktionsnedsättning och varaktigt nedsatt arbetsförmåga (FV) och Verksamhetsområde Varaktigt nedsatt arbetsförmåga (FVV) bör sträva efter att formalisera beslut i större grad, i enlighet med Försäkringskassans styrfilosofi. Både gällande grundläggande ansvarsfördelning inom avdelningen, produktionsplanering samt avseende de åtgärder som verksamheten ska genomföra för att hantera risker. Vi bedömer att det skulle ge bättre förutsättningar för att identifiera ineffektiva arbetssätt, tydliggöra var avdelningen och verksamhetsområdet bör prioritera sina resurser samt för att öka resiliens och beredskap i kris och krig. Det vore även att agera i enlighet med gällande styrfilosofi, riktlinjer (2018:04) Försäkringskassans produktionssystem och riktlinjer (2015:3) beredning, föredragning och beslut i administrativa ärenden, som anger att beslut ska vara formaliserade. Notera att det inte betyder att allt ska detaljstyras i skrift, men den grundläggande uppgiftsfördelningen bör framgå i beslutad form.

Våra väsentliga iakttagelser och rekommendationer:

- Vi har noterat en brist i Försäkringskassans uppföljning av arbetsförmåga i sjukersättningsärenden, där vi identifierat cirka 2300 sjukersättningsärenden som inte har genomgått en sådan uppföljning inom det lagstadgade kravet på tre år. Verksamhetsområde FVV har angivit att de kommer utreda de berörda ärendena och åtgärda bristen. Vi rekommenderar Försäkringskassan att vidta åtgärder för att säkerställa att kontrollen av arbetsförmåga är effektiv och fångar in samtliga ärenden.

-

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Socialförsäkringsbalken (2010:110)¹ reglerar att den som har stadigvarande nedsatt arbetsförmåga kan få sjukersättning. Beroende på hur mycket arbetsförmågan är nedsatt kan hen få sjukersättning på olika nivå. Försäkringskassan ska endast ta hänsyn till om förmågan att försörja sig själv genom förvärvsarbete på arbetsmarknaden är nedsatt av medicinska orsaker vid en bedömning av en persons arbetsförmåga. Försäkringskassan kan betala ut sjukersättning från juli månad det år den försäkrade fyller 19, till och med månaden före den månad hen fyller 66 år.²

Sjukersättning är en av de största förmånerna som Försäkringskassan hanterar sett till förmånens utgifter³ och det är också en av de förmåner som myndigheten bedömer har avgörande betydelse för försäkrades försörjning.⁴ Under 2024 fick cirka 237 000 personer sjukersättning, och utgifterna uppgick till cirka 40 miljarder kronor.⁵

Avdelningen för Funktionsnedsättning och varaktigt nedsatt arbetsförmåga (FV) ansvarar enligt generaldirektörens arbetsordning (2016:02) för att handlägga förmånen sjukersättning. Inom avdelningen ansvarar Verksamhetsområde Varaktigt nedsatt arbetsförmåga (FVV) för förvaltningen av sjukersättning.

Verksamhetsområde FVV är organiserat i fem geografiskt kopplade områden och tre områden för utveckling och stöd med olika inriktning. De fem geografiskt indelade områdena ansvarar samtliga för handläggning av sjukersättning och andra förmåner, men de har olika specialiseringar inom delar av förvaltningen. Område Mitt är exempelvis ansvariga för att handlägga uppföljning av arbetsförmåga, vilket ska ske inom tre år från beslut och sedan regelbundet över tid med treårsintervaller.

Område Utveckling och stöd Aktivitetsersättning och Sjukersättning har en roll i att förvalta och utveckla process, systemstöd med mera avseende just sjukersättningen. De övriga två områden för utveckling och stöd inom verksamhetsområdet har ingen roll i förvaltningen av förmånen sjukersättning.

Generaldirektören styr genom sin arbetsordning (2016:02) att Försäkringskassan ska tillämpa det som myndigheten kallar för "särskild beslutsordning" inom vissa förmåner. För sjukersättningen betyder det att Avdelningen för FV har reglerat att en särskild beslutsfattare ska "efter föredragning avgöra ärenden om rätten till, ersättningens storlek och andra beslut som fattas i direkt anslutning till beslutet om rätten till ersättning".⁶ Det är inte så många socialförsäkringsförmåner som har en reglerad tvåpersonshantering. Huvudregeln är att beslut i försäkringsärenden fattas av den som handlägger ärendet.

Verksamhetsområde FVV handlägger sjukersättningen i stödsystemsmodulen SA, som är baserad på den äldre plattformen ÅHS. De är dock på väg in i ett nyare systemstöd som kallas för NYSA, modulen är baserad på plattformen HAPO. Verksamhetsområde FVV började testa en tidig version av NYSA i drift i en mindre gruppering i oktober 2024.⁷

¹ Huvuddelen av regelverket finns i avdelning C, underavdelning IV Sjukersättning och aktivitetsersättning.

² 33 kapitlet 16 § i socialförsäkringsbalken (2010:110).

³ Försäkringskassans årsredovisning 2023.

⁴ Prioriteringsordning vid bortfall eller allvarlig störning av Försäkringskassans verksamhet, dnr FK 2024/009777, 2024-05-13.

⁵ Försäkringskassans Årsredovisning 2024, dnr FK 2024/009712.

⁶ Avsnitt 3 i ansvars- och delegationsordning för FV v 1.3, FK 2023/034998, 2024-09-26.

⁷ [NYSA - Nytt handläggningstöd för Sjuk- och Aktivitetsersättning - Startside](#).

1.2 Syfte

Syftet med granskningen har varit att bedöma om verksamheten efterlever myndighetens beslutade interna styrning och kontroll i hanteringen av förmånen sjukersättning och om den har avsedd effekt.

Utifrån syftet och identifierade risker i planeringen av granskningen var delsyftena med granskningen att:

1. Bedöma om myndigheten tillämpar Försäkringskassans produktionssystem i förvaltningen av sjukersättningen.
2. Bedöma om myndigheten har en ändamålsenlig intern miljö inom förvaltningen av sjukersättning.
3. Bedöma om myndigheten har en ändamålsenlig hantering av risker inom förvaltningen av sjukersättning.
4. Bedöma om myndigheten har en ändamålsenlig uppföljning av förvaltningen av sjukersättning.

1.3 Metod och omfattning

Vi har genomfört granskningen genom en kombination av substansgranskning, test av kontroller, intervjuer och dokumentgranskning. Granskningen avser förvaltningen av sjukersättning under 2024, även om viss information från tidigare år har varit nödvändig för att sätta dagens förvaltning i sitt sammanhang.

I september 2024 publicerade Riksrevisionen en rapport⁸ om socialförsäkringen vid utländska inkomster. Internrevisionen har inte gjort om de granskningsinsatserna, men vi har följt upp vad som sker inom Avdelningen för FV kring de av Riksrevisionen identifierade iakttagelserna.

Vi har tagit del av befintlig systemdokumentation gällande det systemstöd som handläggningen av sjukersättning använder idag, samt det som är under utveckling. Vi har även testat vissa applikationskontroller inom det nuvarande systemstödet. Fokus i de insatserna har varit på styrning och kontroll av behörigheter och åtkomst till information i systemet.

Med hjälp av funktionen Dataanalys inom Område Dataanalys och intern försäkringskontroll (IFK) har vi fått stöd i att genomföra vissa körningar för att testa applikationskontroller och för att kunna granska vissa logiska samband bland ärendeutfallen inom sjukersättning under 2024. Vi har även nyttjat information från IFK:s årsrapport 2024 om Avdelningen för FV⁹ för att bedöma vissa kontroller.

1.4 Granskningskriterier

Nedan framgår de externa och interna granskningskriterier som vi har använt för att bedöma granskningsresultatet i relation till syftet för granskningen.

Externa kriterier:

- Socialförsäkringsbalken (2010:110)
- Myndighetsförordningen (2007:515)

⁸ Socialförsäkringen vid utländska inkomster – stor risk för felaktiga utbetalningar (2024:16).

⁹ FK 2024/019718, 2024-09-16.

- Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll och Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd
- Förordning (2009:1174) med instruktion för Försäkringskassan
- Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Försäkringskassan

Interna kriterier:

- Försäkringskassans styrfilosofi (2022/017727, v 2.0)
- Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 2002:36) om sjukersättning och aktivitetsersättning
- Riksförsäkringsverkets allmänna råd (RAR 2002:17) om sjukersättning och aktivitetsersättning
- Vägledning Sjukersättning 2013:1
- Vägledning Sjukersättning och aktivitetsersättning – beräkning, steglös avräkning m.m. 2013:3
- Vägledning Sjukersättning och aktivitetsersättning – förmåner vid invaliditet enligt EU-rätten och avtal om social trygghet 2010:2
- Försäkringskassans verksamhetsplan 2024–2026
- Riktlinjer (2020:04) Intern styrning och kontroll
- Riktlinjer (2018:04) Försäkringskassans produktionssystem
- Riktlinjer (2015:03) Beredning, föredragning och beslut i administrativa ärenden
- Riktlinjer (2011:34) Hantering av skyddade personuppgifter inom Försäkringskassan
- Generaldirektörens arbetsordning för Försäkringskassan (2016:02)

2 Resultat

I detta avsnitt presenterar vi resultatet av granskningen i form av en övergripande analys och bedömning samt våra iakttagelser och rekommendationer.

2.1 Analys och bedömning

Vi bedömer att den interna styringen och kontrollen inom den verksamhet som vi har granskat **kan förbättras** och därmed **inte fullt ut säkerställer** att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår sina mål och uppfyller verksamhetskraven i myndighetsförordningen.

I allt väsentligt följer ansvarig avdelning de gällande riktlinjerna för förvaltningen av sjukersättning. Förvaltningen av sjukersättningsärenden har en etablerad produktionsprocess, med stöd i handläggningen genom systemstöd, vägledning, process och processkalkyler. I förvaltningen finns även etablerade kvalitetsforum och verktyg, samt kompetensförsörjningsinsatser, för att med rimlig säkerhet fatta beslut i sjukersättningsärenden som följer gällande rätt.

Under 2024 har handläggningstiderna blivit kortare inom sjukersättningen utan att det kommit några negativa effekter i form av ökad andel omprövade beslut eller dylikt. I kombination med att styckkostnaderna per beslut inom sjukersättningen minskat indikerar det att förvaltningen blivit mer effektiv.¹⁰

I följande avsnitt redovisar vi vår analys och bedömning per delsyfte.

2.1.1 Tillämpar myndigheten Försäkringskassans produktionssystem i förvaltningen av sjukersättningen?

Försäkringskassan har en aktuell produktionsprocess som Verksamhetsområde FVV förvaltar och som utgör grunden för produktionen. Verksamhetsområdet arbetar aktivt med att utveckla enhetlighet och produktivitet genom produktionsprocessen. Processkalkylen är ett aktivt verktyg för att mäta och prognostisera produktionen.¹¹

Produktionsplanerna är dock informella på så sätt att de inte är beslutade eller diarieförda. I det ekonomiska läge som varit under 2024 med centraliserad vakansprövning har verksamhetsområdets planeringshorisont varit kortare än vad den är under ett normalår. Det har medfört att de inte haft någon produktionsplan på längre sikt, utan jobbat med produktionsplaner på upp till tre månader i taget. Riktlinjerna (2018:04) för Försäkringskassans produktionssystem anger att produktionsplanerna ska fastställas.

Även om internrevisionen uppfattar det som att de aktuella produktionsplanerna för sjukersättningsärenden inom Verksamhetsområde FVV är tydliga för de involverade cheferna, så bedömer vi att Försäkringskassans styrfilosofi och riktlinjerna för produktionssystemet är tydliga på punkten att beslut ska vara formaliserade och spårbara. När produktionsplanerna inte är beslutade finns det också en risk för att det försvårar ansvarsutkrävande. Vi lämnar dock ingen rekommendation till styrelsen om detta då vi bedömer att det är en fråga som Avdelningen för FV kan hantera. Det finns ingen regel för hur detaljerade beslut som behöver vara formaliserade, det blir en bedömningsfråga för respektive chef. Alla chefsnivåer och handläggare fattar mindre

¹⁰ Försäkringskassans årsredovisning 2024, dnr FK 2024/009712.

¹¹ Processen för sjukersättning, 2013:03. Prodprocess 2013-03 kalkyl. Beslut processavvikelser 2024, dnr 2024/008799.

beslut varje dag, samtliga dessa varken bör eller ska vara nedtecknade i beslutsprotokoll.

Inom ramen för Försäkringskassans produktionssystem bedömer vi att Verksamhetsområde FVV:s grundstruktur fångar upp de väsentliga delarna i riktlinjerna och åstadkommer ett relativt ensartat arbetssätt mellan de fem områdena. Förvaltningen av sjukersättning är samtidigt i en rörelse mot ett nationellt arbetssätt, både genom organisation, kvalitetsarbete samt genom kommande systemstödsbyte. Internrevisionen bedömer att de här rörelserna var för sig borde bidra till en förflyttning mot högre effektivitet, då de tvingar fram individuella och regionala särarter i ljuset. Det möjliggör i sin tur en större enhetlighet i arbetssätt mellan områdena som förvaltar sjukersättningen. Vi bedömer att detta är en positiv utveckling.

2.1.2 Har Försäkringskassan en ändamålsenlig intern miljö inom förvaltningen av sjukersättning?

Försäkringskassan har en ändamålsenlig intern miljö inom förvaltningen av sjukersättning i flera delar. Den interna miljön stödjer på flera sätt en effektiv förvaltning av förmånen och förhindrar felaktiga utbetalningar, men vi ser några möjligheter till förbättring för att uppnå en större effektivitet och för att stärka den interna styrningen och kontrollen.

Ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan områden på Verksamhetsområde FVV är inte formaliserad i ett tydligt beslut. Det finns inget som motsvarar generaldirektörens arbetsordning inom verksamhetsområdet. Den ansvars- och uppgiftsfördelning för förvaltningen av förmånen som går att spåra går i huvudsak genom verksamhetsplaner för områdena¹², områdenas produktionsplaner samt till viss del områdeschefernas och enhetschefernas individuella utvecklingsplaner. Dessa fångar dock inte helheten för vad en organisatorisk del ansvarar för. Vi kan inte heller identifiera något gällande beslut som visar på fördelningen av förmåner mellan verksamhetsområdena inom Avdelningen för FV. Vi bedömer att det försvårar resultatuppföljning och ständiga förbättringar på organisatorisk nivå. Det riskerar även att påverka effektiviteten när ansvaret för olika frågor är svårt att identifiera.

Avdelningen för FV har en ansvars- och delegationsordning som kompletterar generaldirektörens arbetsordning, till exempel avseende beslutsrätt för verksamhetsområdeschefer. Dokumentet reglerar dock inte frågor så som vilka förmåner eller andra uppgifter som respektive verksamhetsområde ansvarar för.¹³

Vi bedömer att det även försvårar möjligheterna att bedriva verksamheten i kris och krig om grunduppgifterna för respektive organisatorisk del inte är beslutade och tillgängliga. Det utgör en sårbarhet om myndigheten blir för beroende av individer och tillgängliga interna kommunikationskanaler för att veta vilka grunduppgifter som ska utföras, i ett läge där vare sig individ eller interna kommunikationskanaler nödvändigtvis är tillgängliga. Försäkringskassans anvisningar (2024:05) Verksamhetens beredskap anger att våra normala strukturer och arbetssätt ska kvarstå med så få organisatoriska förändringar som möjligt i händelse av kris och krig.

Att det inte finns något dokument som motsvarar generaldirektörens arbetsordning (2016:02) avseende uppgiftsfördelning inom avdelningen eller verksamhetsområdet kan vi dock inte påstå är ett tydligt avsteg från gällande normering. Den normering som ligger närmast är Försäkringskassans styrfilosofi som anger "Beslut fattas på flera olika nivåer i organisationen och med olika tidsperspektiv och styrning utgår i grunden från ett

¹² Verksamhetsplaner för 2024–2026 för områdena inom Verksamhetsområde FVV, dnr 2024/004903.

¹³ Ansvars- och delegationsordning för FV, 2024-09-09, FK 2023/034998.

dokumenterat beslut. Detta innebär att rapporter, uppföljningar, analyser, uttalanden eller allmänna utsagor inte utgör beslut och ska därmed inte leda till förändrade beteenden eller ageranden.¹⁴ Vi lämnar därmed ingen rekommendation till styrelsen om att ta beslut i den här frågan, men vi uppmanar Avdelningen för FV och Verksamhetsområde FVV att i lämplig form och med lämplig detaljeringsgrad säkerställa att de grundläggande uppgifterna för respektive organisationsdel framgår i beslutad form.

Internrevisionen bedömer att en styrka i den interna styrningen och kontrollen avseende sjukersättningen är att de i handläggningen ska tillämpa en så kallad särskild beslutsordning. Det betyder att den administrativa rollfördelningen är sådan att en försäkringsutredare utreder ärenden, en beräknare beräknar dem och en beslutsfattare beslutar ärenden.¹⁴

[Redacted text block]

2.1.3 Har Försäkringskassan en ändamålsenlig hantering av risker inom förvaltningen av sjukersättning?

Försäkringskassan har en i flera delar ändamålsenlig hantering av risker inom förvaltningen av sjukersättning genom Avdelningen för FV och Verksamhetsområde FVV. De arbetar aktivt med riskhantering, både spårbart i systemstödet iFacts och genom det systematiska arbetsmiljöarbetet. Men även genom mer informell riskhantering som ändå går att följa till del via powerpoint-presentationer.

Vi ser dock några områden där vi bedömer att riskhanteringen i förvaltningen av sjukersättning behöver bli bättre, både här och nu, men även för att möta risker framåt. I september släppte Riksrevisionen en rapport från effektivitetsrevisionen avseende socialförsäkringen vid utländska inkomster.¹⁵ De rapporterar om flera iakttagelser som berör Försäkringskassan, bland annat i förvaltningen av sjukersättning. Internrevisionen bedömer att det inte finns någon anledning att dra andra slutsatser än de Riksrevisionen

¹⁴ Generaldirektörens arbetsordning (2016:02) och Ansvars- och delegationsordning för avdelningen för funktionsnedsättning och varaktigt nedsatt arbetsförmåga (FV), dnr 2023/034998.

¹⁵ Socialförsäkringen vid utländska inkomster, stor risk för felaktiga utbetalningar, RiR 2024:16.

drar kring problematiken avseende ärenden där personer har utländsk inkomst. Under hösten har Verksamhetsområde FVV arbetat fram flera förslag på åtgärder efter Riksrevisionens rapport. Internrevisionen bedömer att det är viktigt att Verksamhetsområde FVV genomför en genomlysning av arbetsmetodiken i hanteringen av ärenden där det finns utländska inkomster, för att fånga upp effektiviseringsmöjligheter nu när handläggningen är på väg in i ett nytt systemstöd.

En annan riskhanteringsfråga är att Försäkringskassan saknar effektiva kontroller av att alla ärenden fångas in för en uppföljning av arbetsförmåga inom tre år från att beslut är fattat, i enlighet med kraven i 33 kap 17 § socialförsäkringsbalken (2010:110). Verksamhetsområde FVV har angivit att de kommer inleda arbete med att åtgärda detta. Se mer i avsnitt 2.2.

Även i denna fråga bedömer vi att det finns skäl att formalisera och besluta om det åtgärdsarbete som verksamheten inom förvaltningen av sjukersättningen bedriver, i enlighet med hur Försäkringskassans styrfilosofi anger att: "Beslut fattas på flera olika nivåer i organisationen och med olika tidsperspektiv och styrning utgår i grunden från ett dokumenterat beslut. Detta innebär att rapporter, uppföljningar, analyser, uttalanden eller allmänna utsagor inte utgör beslut och ska därmed inte leda till förändrade beteenden eller ågeranden." Givetvis med hänsyn tagen till en rimlig tid för att ta fram och bereda beslutsförslag.

2.1.4 Har Försäkringskassan en ändamålsenlig uppföljning av förvaltningen av sjukersättning?

Försäkringskassan har i allt väsentligt en ändamålsenlig uppföljning av förvaltningen av sjukersättningen. Vi bedömer att det finns förutsättningar att fånga upp relevant verksamhetsinformation från enhets- och områdesnivå upp till myndighetsledningen genom pulsmöten avseende produktion, olika kvalitetsforum, arbetsmiljöforum och avdelningens rutiner för att följa upp förvaltningen.

Vi bedömer dock att det går att effektivisera arbetet med uppföljning av förvaltningen av sjukersättningen ytterligare, genom att vidta åtgärder i enlighet med de synpunkter som vi framför i avsnitt 2.1.1 och 2.1.2.

¹⁸ FVV:s FUT-riskanalys, IFacts November 2024.

2.2 Uppföljning av arbetsförmåga

Mycket allvarlig risk

Försäkringskassan har inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att säkerställa att myndigheten genomför en uppföljning av arbetsförmågan för samtliga sjukersättningsärenden inom tre år från beslut. Internrevisionen har identifierat cirka 2300 ärenden där det inte framgår att någon sådan uppföljning har skett trots att mer än tre år passerat sedan beslut. Verksamhetsområde FVV har följt upp 20 av de identifierade ärenden och konstaterar att det saknas rimliga förklaringar till varför det skett i 19 av ärendena.

33 kapitlet 17 § i socialförsäkringsbalken (2010:110) anger att:
"Försäkringskassan ska senast tre år räknat från ett beslut om sjukersättning göra en uppföljning av den försäkrades arbetsförmåga. Försäkringskassan ska därefter, så länge den försäkrade har rätt till sjukersättning, minst vart tredje år på nytt följa upp den försäkrades arbetsförmåga.

Om den försäkrade har fyllt 61 år, behöver någon uppföljning inte göras."

Verksamhetsområde FVV har meddelat internrevisionen att de avser följa upp resterande ärenden och åtgärda orsakerna när dessa är klarlagda. Vi bedömer att det är viktigt att Verksamhetsområde FVV även beaktar orsaken till att ärendena inte kommit med i uppföljningskön, för att minska risken för att det är medvetna fel/oegentligheter som ligger bakom detta.

Det finns en så kallad nyckelkontroll definierad i förmånens kontrollstruktur¹⁷ för att genomföra den här uppföljningen. Men kontrollen fångar inte in att alla ärenden kommer med utan beskriver endast hur den ska bli utförd givet att ärendet kommer med i flödet för hantering. Det finns ingen annan kontroll som säkerställer att alla ärenden finns med i flödet för uppföljning av arbetsförmåga.

Risk

- Vi ser en risk för att Försäkringskassan beslutar och betalar ut fel sjukersättning.

Rekommendation

Vi rekommenderar Försäkringskassan att vidta åtgärder för att säkerställa att kontrollen av arbetsförmåga är effektiv och fångar in samtliga ärenden.

¹⁷ Diarienummer 2024/006777-2.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

¹⁸ Se systemstöd Confluence delsystem Sjuk- och aktivitetsersättning.

3 Övriga observationer

Utöver de iakttagelser som presenterats ovan under resultat har vi identifierat några områden där vi sett att det kan finnas förbättringspotential för att ytterligare förbättra förutsättningarna i förvaltningen av sjukersättning. Dessa områden presenteras nedan.

Formalisering av beslut och ansvarsfördelning

Som framgår av avsnitt 2.1.1 och 2.1.2 bedömer vi att det finns skäl för Avdelningen för FV att formalisera den grundläggande fördelningen av ansvar och arbetsuppgifter mellan verksamhetsområden, områden och enheter i större grad än vad som är fallet i nuläget. Vi bedömer att det finns effektivitetsvinster att göra genom en ökad tydlighet i beslutad form, samtidigt som det förbättrar förutsättningarna för att bedriva verksamheten i kris och krig.

Spårbarhet i hanteringen av skyddade personuppgifter

Ett område där internrevisionen bedömer att det finns utrymme för förbättring är i spårbarheten av hanteringen av skyddade personuppgifter.

Avdelningen för FV och Verksamhetsområde FVV har organiserat arbetet med skyddade personuppgifter. Internrevisionen har dock inte kunnat identifiera någon annan dokumentation av hur det ska ske eller avseende vem som är involverad, utöver myndighetens gemensamma riktlinjer och behörighetssystemets tilldelnings- och uppföljningsstrukturer. Avdelningen har alltså inga egna skriftliga rutiner för hur detta ska ske utöver rena registreringsrutiner. Normeringen i riktlinjer (2011:34) är dock inte så skarp att internrevisionen kan peka på ett tydligt avsteg. Internrevisionen bedömer dock att det är i linje med gällande styrfilosofi att fatta formaliserade beslut, som då också blir aktuella att följa upp på ett spårbart sätt. Vi bedömer även att spårbarheten i beslut och uppföljning är viktig för att kunna reda ut incidenter och informationsförluster i efterhand, om sådana skulle inträffa. För hanteringen av skyddade personuppgifter är det givetvis centralt att hantera dokumentationen genom att klassificera den med lämplig sekretessgrund.

Myndighetsgemensamt arbete med utländska inkomster

I september rapporterade Riksrevisionen om brister i hanteringen av samordning av förmåner med andra EU-länder och regresskrav.¹⁹ Under hösten har Verksamhetsområde FVV arbetat med att planera vilka åtgärder som är lämpliga och möjliga att genomföra för att åtgärda dessa brister kring sjukersättning. I regleringsbrevet för 2025 har regeringen dessutom lagt ett uppdrag på Försäkringskassan att åtgärda dessa brister i samverkan med Pensionsmyndigheten.²⁰

Vi vill betona vikten av att den här frågan blir en gemensam fråga för myndigheten och att samverkan med Pensionsmyndigheten blir prioriterad, då Verksamhetsområde FVV inte kommer klara av den internationella samverkan på egen hand.

¹⁹ Socialförsäkringen vid utländska inkomster, RIR 2024:16.

²⁰ Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Försäkringskassan, 2024-12-19.

Bilaga 1 – Modell för bedömning av granskningsresultat

Skala för sammanfattande bedömning

Skala för sammanfattande bedömning	
A	Vi bedömer att den interna styrningen och kontrollen inom det området som vi har granskat fungerar på ett betryggande sätt och därmed säkerställer att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår sina mål och uppfyller verksamhetskraven i myndighetsförordningen.
B	Vi bedömer att den interna styrningen och kontrollen inom den verksamhet som vi har granskat kan förbättras och därmed inte fullt ut säkerställer att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår sina mål och uppfyller verksamhetskraven i myndighetsförordningen.
C	Vi bedömer att den interna styrningen och kontrollen inom den verksamhet som vi har granskat har brister och därmed inte säkerställer att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår sina mål och uppfyller verksamhetskraven i myndighetsförordningen.

Skala och kriterier för bedömning av verksamhetsrisker

Bedömning av sannolikhet	
1 Mycket liten	Bedöms inte inträffa inom överskådlig framtid
2 Liten	Skulle kunna inträffa vid något tillfälle
3 Stor	Kan mycket väl inträffa
4 Mycket stor	Kommer troligen att inträffa, kan ske när som helst

Bedömning av konsekvens	
1 Försumbar	Mycket liten påverkan på myndighetens möjligheter att fullgöra sina uppgifter, uppnå sina mål och uppfylla verksamhetskraven i myndighetsförordningen.
2 Lindrig	Märkbar men inte allvarlig påverkan på myndighetens möjligheter att fullgöra sina uppgifter, uppnå sina mål och uppfylla verksamhetskraven i myndighetsförordningen.
3 Allvarlig	Betydande påverkan på myndighetens möjligheter att fullgöra sina uppgifter, uppnå sina mål och uppfylla verksamhetskraven i myndighetsförordningen.
4 Mycket allvarlig	Mycket stor påverkan på myndighetens möjligheter att fullgöra sina uppgifter, uppnå sina mål och uppfylla verksamhetskraven i myndighetsförordningen.

Mycket allvarlig risk: Oacceptabel risknivå utifrån myndighetens riskaptit – Måste vidta åtgärder om inte tungt vägande skäl föreligger
Betydande risk: Tolererbar risknivå utifrån myndighetens riskaptit – Bör vidta åtgärder
Låg risk: Acceptabel risknivå utifrån myndighetens riskaptit – behöver inte vidta åtgärder

